

Ірина Коваленко

докторка юридичних наук, професорка,
 провідна експертка Центру Європейських студій
 Інституту права
 Київського національного університету
 імені Тараса Шевченка
 (Київ, Україна)
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4460-5613>
 Researcher ID: <http://www.researcherid.com/rid/C-9503-2015>
lukachiryna@gmail.com

Валерія Поєдинок

докторка юридичних наук, професорка,
 професорка кафедри господарського права
 та господарського процесу
 Інституту права Київського національного університету
 імені Тараса Шевченка
 (Київ, Україна)
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1583-1312>
 Researcher ID: <http://www.researcherid.com/rid/G-5047-2017>
vv.poiedynok@gmail.com

УДК 346.16

МЕДІАЦІЯ В КОРПОРАТИВНИХ СПОРАХ

АНОТАЦІЯ. У статті розглядається можливість вирішення корпоративних спорів у порядку медіації в аспекті викликів бізнесу та досвіду сучасного юридичного закріплення у країнах Європейського Союзу та на міжнародному рівні. Досліджено правове регулювання медіації у контексті Директиви Європейського Парламенту та Ради 2008/52/ЄС про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах та Конвенції Організації Об'єднаних Націй про міжнародні угоди, укладені в результаті медіації від 7 серпня 2019 р. (Сінгапурська конвенція), яку підписали 46 країн, зокрема й Україна. Аналізуються проекти законів України про медіацію з позицій урегулювання корпоративних спорів.

Метою статті є дослідження перспектив впровадження медіації в корпоративних спорах в Україні з огляду на кращий зарубіжний досвід.

Сучасне українське законодавство не регулює медіацію. У результаті аналізу законопроектів про медіацію виявлено, що можливість медіаційного вирішення спору не повинна впливати виключно з положень договору. Медіація має стати способом врегулювання всіх конфліктів, які виникли або можуть виникнути між сторонами у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають такі правовідносини договірний характер, чи ні. Таке положення має надзвичайно важливий практичний компонент для корпоративного права, адже статут не є видом договору за українським законодавством. Тимчасом саме в статуті було б зручно закріплювати можливість розв'язання корпоративних конфліктів за допомогою медіації.

Авторки доходять висновку про необхідність законодавчого забезпечення примусового виконання медіаційного рішення з огляду на виклики бізнесу. Така доцільність обґрунтовується особливостями корпоративних конфліктів, потребами популяризації медіації, розвантаження судової системи.

Ключові слова: медіація; корпоративний спір; медіаційне рішення; статут; Сінгапурська конвенція про медіацію.

Вирішення спору в господарській діяльності відіграє вирішальну роль для оперативного продовження бізнес-процесів. Адже затягування з його вирішенням може призвести до затримок у виробництві, поставках, наданні послуг, що загалом призводить до збитків. Саме тому вирішення спорів має бути швидким, ефективним і справедливим. Сторони також мають право на вибір способу вирішення спору. Часто в договорах і статутах закріплюється, що сторони вирішують всі спори за допомогою переговорів. Але що робити, коли цей спосіб не можна застосувати? Причини неможливості застосування самозахисту можуть бути різними: від психологічної неготовності вести діалог до занадто великого кола осіб, що беруть участь у переговорах.

З позицій економіки перевага медіації полягає у тому, що вона не заглядає в минуле, а в режимі актуального часу допомагає кожній зі сторін господарського конфлікту усвідомити свої інтереси і зробити так, щоб ці інтереси можна було поєднати. Під час медіації зазвичай ставляться запитання стосовно того, як сформована сума вимог, із чого вона складається, які обставини призвели до виникнення суперечки тощо. При цьому може виявитися, що, наприклад, реальні втрати сторони становлять лише одну десяту частину від суми, яка є предметом спору. Решта – вимоги до відшкодування моральних збитків. А способів, яким чином можна задовольнити моральну шкоду, – значна кількість¹.

Метою дослідження є вивчення перспектив впровадження медіації в корпоративних спорах в Україні з огляду на кращий зарубіжний досвід.

Медіація стала трендом для обговорення в українській юридичній спільноті. Однак, на жаль, ця тема так і не трансформувалася з дискусії у засобах масової інформації (далі – ЗМІ) у серйозне правозастосування. Це сталося насамперед через брак національного законодавства, оскільки всі спроби ухвалити Закон України “Про медіацію” зазнали поразки. До того ж потрібно констатувати, що проекти Закону “Про медіацію” здебільшого ігнорували положення Директиви 2008/52/ЄС про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах².

¹ О. Островська, О. Фінько, ‘Медіація як альтернативний спосіб урегулювання конфліктів та консалтингова послуга’ (2018) 21 Глобальні та національні проблеми економіки 31.

² Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters [2008] OJ L136/3.

Як свідчить зарубіжний досвід, медіація корпоративних конфліктів, зокрема і внутрішніх корпоративних, стала дієвим засобом для їх врегулювання. Наведемо деяку статистику застосування медіації за кордоном. У Великій Британії медіації в корпоративних спорах надають перевагу 62 % респондентів від загальної кількості тих, хто взяв участь в опитуванні, натомість арбітражному вирішенню спору – 50 %³. У нових Принципах корпоративного управління 2015 р. вказано, що багато країн виявили, що альтернативні процедури ухвалення рішення, як-от адміністративні слухання або арбітражні процедури, організовані регуляторами ринку цінних паперів або іншими інституціями, є ефективним методом врегулювання спорів, принаймні на рівні першої інстанції⁴.

Ще одна перевага медіації при врегулюванні корпоративних спорів – репутаційна. Багаторічний судовий розгляд корпоративного спору може ще більше зменшити ринкову вартість активів та акцій акціонерного товариства⁵. На відміну від судового розгляду, медіація є конфіденційною, що закріплено як у положеннях міжнародних угод та національного законодавства, так і в правилах інституцій, що проводять медіацію.

Медіація могла б стати затребуваною формою захисту корпоративних прав, зокрема через неможливість стейкхолдерів задовольнити свої інтереси в судовому процесі. Так, часто стейкхолдерами в корпоративних відносинах є посадові особи різних органів корпоративного управління (наглядова рада, виконавчий орган), групи акціонерів, кредитори, представники трудового колективу, які не можуть бути стороною спору за українським законодавством.

Господарський процесуальний кодекс України (далі – ГПК України)⁶ містить жорсткий перелік учасників корпоративного спору. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 20 до юрисдикції господарських судів відносяться

справи у спорах, що виникають з корпоративних відносин, в тому числі у спорах між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи або між юридичною особою та її учасником (засновником, акціонером, членом), у тому числі учасником, який вибув, пов'язани зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, крім трудових спорів⁷.

Це означає, що учасниками корпоративного спору в господарському суді може бути виключно учасник, учасник, який вибув та юридична

³ K Mackie, 'A new reality emerging in corporate counsel dispute. Manager?' (2013) Jul-Sep Corporate Disputes 55.

⁴ OECD, G20/OECD Principles of Corporate Governance (OECD Publishing 2015) 19.

⁵ Felix Steffek, *Mediation in the European Union: An Introduction* (Cambridge 2012) 6.

⁶ Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>> (дата звернення: 29.06.2021).

⁷ Там само.

особа. Інші стейкхолдери не можуть бути учасником корпоративного спору.

В Україні було розроблено та зареєстровано у Верховній Раді України кілька проектів Закону України “Про медіацію”. Проект Закону від 19 травня 2020 р. № 3504 “Про медіацію” (далі – проект № 3504)⁸ ухвалено у першому читанні. Потрібно відзначити, що він виявився найбільш наближеним до положень законодавства Європейського Союзу (далі – ЄС), про що йтиметься далі. А в контексті корпоративних відносин він став найбільш придатним для розвитку медіації. Тут передусім слід зауважити, що проект № 3504 не містить обмежень на передачу корпоративних спорів на розгляд медіатора, як це відбувається щодо третейських судів (відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 22 ГПК України корпоративні спори не можуть бути передані сторонами на вирішення третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу).

Попередні проекти Закону України “Про медіацію” переважно розглядали медіаційну угоду за аналогією з арбітражною – у прив’язці до договору. Так, за змістом ст. 22 проекту Закону України від 26 червня 2013 р. № 2425а “Про медіацію” (далі – проект № 2425а)⁹ у цивільних, господарських і трудових угодах може застосовуватися медіаційне застереження, тобто положення, згідно з яким конфлікти (спори), що впливають із договірних відносин сторін, підлягають врегулюванню через медіацію до їх судового розгляду. За змістом інших проектів Закону України “Про медіацію” – від 27 березня 2015 р. № 2480¹⁰ та від 9 квітня 2015 р. № 2480-1¹¹ медіаційне застереження могло міститися лише у договорі. Зрозуміло, що це означало б неможливість розгляду більшості справ, які виникали з порушення умов статуту, оскільки за українським законодавством і правозастосовною практикою статут не є договором. Медіація обмежувалася б угодами про передачу корпоративних прав і корпоративними договорами.

Проект № 3504 відійшов від прив’язки медіаційної угоди до договору. Так, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 1

медіаційна угода – угода сторін про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між сторонами у зв’язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від

⁸ Проект Закону про медіацію від 19 травня 2020 р. № 3504 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877> (дата звернення: 29.06.2021).

⁹ Проект Закону про медіацію від 26 червня 2013 р. № 2425а <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47637> (дата звернення: 29.06.2021).

¹⁰ Проект Закону про медіацію від 27 березня 2015 р. № 2480 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54558> (дата звернення: 29.06.2021).

¹¹ Проект Закону про медіацію від 9 квітня 2015 р. № 2480-1 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54758> (дата звернення: 29.06.2021).

того, чи мають такі правовідносини договірний характер або ні, за допомогою медіації¹².

Як видно, спір, що може бути переданий на медіаційний розгляд, може мати не лише договірний характер, а й інший, зокрема – корпоративний. Такий спір може виникнути, наприклад, унаслідок порушення умов статуту.

Крім того, медіаційна угода може бути укладена як медіаційне застереження в договорі або як окрема письмова угода. Це положення дозволяє укласти письмову угоду між учасниками корпоративного спору про можливість медіаційного вирішення корпоративних конфліктів. Передбачена статутом та окремою письмовою угодою можливість звернутися до медіаторів свідчила б про готовність стейкхолдерів до цивілізованого вирішення корпоративного спору. Зазначимо, що спори з корпоративного управління за своєю суттю найбільше придатні для медіаційного вирішення.

Ще однією перевагою проєкту № 3504 є суб'єктний склад медіації. Згідно з п. 8 ч. 1 ст. 1 сторонами медіації є 'фізичні, юридичні особи або групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи організації, що забезпечує проведення медіації, з метою врегулювання конфлікту (спору) між ними за допомогою медіації'¹³. Тобто, окрім традиційних для судового процесу фізичних та юридичних осіб, до сторін медіації входять групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів). У корпоративних спорах це можуть бути стейкхолдери без статусу юридичної особи – посадові особи виконавчого органу чи наглядової комісії.

З огляду на те, що в Україні тривалий час існувала процедура досудового врегулювання спорів, варто зупинитися на питанні про можливість запровадження обов'язкової медіації¹⁴.

З точки зору досвіду застосування обов'язкової медіації вирізняється Італія. Згідно з Законодавчим декретом від 4 березня 2010 р. № 28/2010 (зі змінами, внесеними Законодавчим декретом від 29 серпня 2013 р. № 69/2013) медіація у цивільних та комерційних спорах є "добровільною" для всіх спорів. Однак попереднє звернення до медіації є умовою прийнятності судового позову (а отже, де-факто обов'язковим) для спорів, що стосуються: спільної власності; речових прав; поділу активів; спадкування; сімейних угод; лізингу; позик; комерційної оренди; компенсації збитків, заподіяних медичною діяльністю та діяльністю у сфері охорони

¹² Проєкт Закону про медіацію (н 8).

¹³ Там само.

¹⁴ Рішення Конституційного Суду України № 1-2/2002 у справі за конституційним зверненням ТОВ "Торговий Дім "Кампус Коттон клуб" щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів). *Офіційний вісник України*. 2002. № 28. Ст. 1333.

здоров'я; наклепу з використанням друкованих або інших ЗМІ; страхування; банківських та фінансових угод. У цих випадках сторони повинні спробувати вирішити спір за допомогою медіації (за обов'язкової участі адвокатів сторін), перш ніж подавати позов до суду. Якщо сторона порушує провадження у суді, не вдавшись до медіації, суддя зупиняє розгляд справи та зобов'язує сторони розпочати медіацію упродовж 15 днів. Зі сторони, яка без поважних причин ухиляється від участі в процедурі медіації, стягується в дохід держави штраф у розмірі судового збору, належного до сплати у спорі. Обов'язок звернення до медіації вважається виконаним, якщо перша сесія з медіатором закінчується безрезультатно¹⁵.

В Іспанії та Німеччині обов'язкова медіація проводиться у справах із невеликою сумою позову. У Великій Британії Правилами цивільного судочинства рекомендовано застосування альтернативних процедур вирішення спору. Поряд із тим Апеляційний суд ухвалив кілька рішень, згідно з якими сторона, яка виграла процес, не отримує відшкодування судових витрат, якщо вона проігнорувала вимогу або рекомендацію суду звернутися до медіації¹⁶. Після реформи Лорда юстиції Джексона щодо зменшення судових витрат 2013 р. медіація заохочується дедалі більше; утім, лунають нарікання на досить значну ціну медіаційної процедури (особливо, якщо брати до уваги майбутнє звернення до суду) і тривалість часу, який на неї витрачається¹⁷.

У своїй Резолюції Парламент ЄС наголошує, що деякі європейські країни запровадили низку ініціатив щодо фінансового заохочення осіб, які застосовують медіацію: у Болгарії сторонам повертають 50 % від суми державного мита, сплаченого за судовий розгляд, якщо вони успішно вирішують спір за допомогою медіації. Румунське законодавство передбачає повне відшкодування судового збору, якщо сторони врегулюють поточні судові спори за допомогою посередництва¹⁸.

Цікавим у контексті наведеного є досвід Канади. У справах, для яких передбачено обов'язкову медіацію, показник примирення становить 40 %, а в тих, де медіація застосовується за вибором сторін, – 70 %¹⁹. Можливо, це свідчить про те, що медіація все-таки має відбуватися за вибором сторін, адже ніхто не змушує сторони до арбітражів, при цьому їхня авторитетність зумовила і їхню ж популяризацію. У період із 2001

¹⁵ Mediation in Italy <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d0faf894-e442-46f9-9fee-dfb1f78ddd4aL>> (accessed: 29.06.2021).

¹⁶ О Шварц, 'Обзор законодательства Испании о медиации' <http://mediators.ru/rus/about_mediation/foreign_law/spain/text1> (дата звернення: 29.06.2021).

¹⁷ 'UK: post Jackson reforms – are mediation costs recoverable?' <<http://hsfnotes.com/adr/2013/05/29/uk-post-jackson-reforms-are-mediation-costs-recoverable>> (accessed: 29.06.2021).

¹⁸ В Пухаленко, 'Деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах, як складова політики Європейського союзу' (2012) 3 Форум права 588.

¹⁹ Шварц (н 16).

до 2006 рр. 20 % спорів, урегульованих Міжнародною торговельною палатою, були пов'язані з розбіжностями у питаннях корпоративного управління. Приклади таких спорів включають: оцінку акцій; спори між акціонерами; розмір винагороди, що виплачується членам ради; спори, пов'язані з питаннями банкрутства; участь акціонерів у процесі ухвалення рішень, а також питання поглинання²⁰.

У вітчизняній науковій літературі висловлено думку про те, що обов'язкова медіація, тобто визначення на законодавчому рівні переліку обов'язкових процедур примирення для вирішення окремих видів спорів, може розглядатись як спосіб швидкого й ефективного вирішення проблеми впровадження і популяризації медіації. Однак із таким підходом, який, по суті, зводиться до нав'язування певного способу вирішення спорів і примусу сторін до медіації, дуже складно погодитися, оскільки він суперечить основоположному для медіації принципу добровільності та виключає можливість реалізації сторонами права на відмову від медіації та звернення до суду²¹. Така позиція щодо медіації не відповідає положенням Директиви 2008/52/ЄС. Вона містить норми, які дозволяють застосування обов'язкової медіації: жодні положення цієї Директиви не повинні перешкоджати тому, щоб національні закони робили використання медіації обов'язковим або предметом заохочення або санкцій – за тієї умови, що таке законодавство не створює перешкод для сторін щодо використання їх права на доступ до системи правосуддя (п. 14 Преамбули та п. 2 ст. 5 Директиви 2008/52/ЄС).

Загалом, у світовій практиці можна виділити такі напрями сприяння застосуванню процедури медіації: 1) медіація є добровільною, однак спирається на широку громадську та державну підтримку (США); 2) передбачено обов'язкову досудову медіацію: переважно за предметним показником у багатьох цивільних і комерційних спорах (Італія); за мінімальним грошовим критерієм (Німеччина, Іспанія); 3) застосування процедури медіації при вирішенні спору впливає на склад судових витрат (Англія та Болгарія). На основі статистичних даних можна зробити висновок, що примусова медіація у країнах ЄС не засвідчила своєї ефективності. Натомість необхідно стимулювати сторони до вирішення спорів за допомогою медіації через зниження судових витрат.

Проект № 3504 популяризує медіацію саме через зниження судових витрат. Відповідно до п. 3 прикінцевих та перехідних положень пропонується доповнити ГПК України положенням, що у разі, коли рішення

²⁰ Е Рунессон, Г Марі-Лоранс, 'Медіація конфліктів і спорів у галузі корпоративного управління' <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/a2ccb952-d8ee-4ed2-8c03-c5a864f7cfcc/FocusReport_Ukr_final.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jtCwvPb> (дата звернення: 29.06.2021).

²¹ П Белоусов, 'Перспективы развития медиации в Украине' (2014) 25 Юрист и закон.

господарського суду було ухвалено сторонами за результатами проведення медіації, сторони сплачують 60 % судового збору, сплаченого при поданні позову.

Водночас проєкт № 3504 не передбачає можливість примусового виконання угоди за результатами медіації, що суперечить останнім напрямкам розвитку медіації у світі. Трансформація медіації призвела до того, що угода за результатами медіації поступово перестає бути обов'язковою для виконання сторонами. Згідно з ч. 2 ст. 6 Директиви 2008/52/ЄС угода може бути визнана такою, що підлягає виконанню судом або іншим уповноваженим органом за допомогою вердикту або рішення, або застосування іншого автентичного інструменту відповідно до законодавства держави – члена ЄС, в якому викладено відповідні вимоги. За таких умов твердження про те, що угода, якої досягнуто під час медіації, не є обов'язковою для сторін (навіть за умови, що інша сторона має її визнати), піддається сумніву.

Світовий досвід показує, що існує декілька можливих варіантів надання примусової сили та приведення до виконання угод, укладених за результатами медіації.

По-перше, можливе застосування загальних норм цивільного права і надання угоді за результатами медіації статусу цивільно-правового правочину (США, Англія та ін.). При цьому в США суди практично завжди підтримують угоду за результатами медіації, якщо в її змісті розкрито й однозначно сформульовано зобов'язання сторін.

По-друге, можливе надання угоді за результатами медіації статусу судового рішення. Звісно, за умови присудової медіації така угода затверджується судовим рішенням, що не викликає особливих проблем щодо її виконання, водночас, за умови позасудової медіації, можливим є і прискорений порядок приведення угоди за результатами медіації у виконання рішенням суду. Швейцарське законодавство передбачає "гомологію угоди за результатами", згідно з якою суддя надає зазначеній угоді статус судового рішення, якщо вона не суперечить публічному порядку та нормам права, а медіація проводилася зареєстрованим медіатором. Надання статусу судового рішення передбачає, що на основі змісту угоди за результатами медіації суддя складає текст офіційного протоколу, який підписують безпосередньо суддя, секретар суду, сторони угоди та їхні адвокати. Після цього протокол реєструється в канцелярії суду і набуває статусу судового рішення.

По-третє, можливість надання угоді за результатами медіації статусу арбітражного рішення передбачено законодавством Англії, Кореї, окремих штатів США, Правилами медіації Стокгольмської торгово-промислової палати. Стаття 14 останніх Правил передбачає, що за умови згоди медіатора сторони наділяють медіатора статусом арбітражного судді

і просять його затвердити угоду за результатами медіації як арбітражне рішення²².

Конвенція Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) про міжнародні угоди, укладені в результаті медіації від 7 серпня 2019 р. (Сінгапурська конвенція) також допускає примусове виконання угоди у випадку, якщо це закріплено в законодавстві відповідної країни. Відповідно до ст. 14, якщо сторони укладають угоду про врегулювання спору, ця мирова угода має обов'язкову силу і може бути приведена у виконання.

Примусове виконання рішень є важливим викликом бізнесу. У результаті соціологічних досліджень, що були проведені ООН у період підготовки тексту Сінгапурської конвенції, було виявлено, що переважна більшість респондентів (74 %) вказали, що ухвалення міжнародного документа про примусове виконання мирових угод, які впливають із медіації, подібне до Нью-Йоркської конвенції, заохочувало б посередництво та примирення²³. Спеціалісти з корпоративного права називають труднощі у виконанні рішення за результатами медіації причиною відмови бізнесу розглядати спори про корпоративне управління в порядку медіації²⁴.

На основі аналізу норм Директиви 2008/52/ЄС, Сінгапурської конвенції, зарубіжної правозастосовної практики та потреб бізнесу можна зробити висновок про *необхідність закріплення в проєкті Закону України “Про медіацію” примусового виконання медіаційного рішення, ухваленного за результатами медіації*.

На нашу думку, навіть ті питання, що стосуються внесення змін до Єдиного державного реєстру, можуть бути врегульовані в результаті медіації. Адже її основною перевагою є не визнання інтересів однією зі сторін, а комплексне багатостороннє рішення, під яким підписуються всі учасники медіації. Наведемо приклад. Якщо відбувається перерозподіл часток між учасниками товариства з обмеженою відповідальністю, то медіаційне рішення підписують усі учасники, що брали участь у розгляді, інтереси яких могли б бути порушені, а також саме товариство з обмеженою відповідальністю. Таким чином, всі сторони погоджуються з урегулюванням конфлікту. Якщо ж одна зі сторін медіації у майбутньому не погодиться з медіаційним рішенням, яке вона вже підписала, то це буде говорити про її нечесну ділову поведінку, адже вона вже зробила волевиявлення та погодилася з рішенням за результатами медіації.

Висновки. Медіація є зручною формою вирішення корпоративних спорів порівняно з судовим розглядом, оскільки вона є конфіденцій-

²² Н Мазаракі, ‘Сінгапурська конвенція: теоретико-правовий аналіз’ (2019) 1 Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право 28–9.

²³ E Sussman, ‘The Singapore Convention. Promoting the Enforcement and Recognition of International Mediated Settlement Agreements’ (2018) 3 ICC Dispute Resolution Bulletin 44

²⁴ E M Runesson, M L Guy, *Mediating corporate governance conflicts and disputes* (Focus 2017) 15.

ною, знижує репутаційні ризики, не обмежена у предметі спору та колом стейкхолдерів, що можуть стати сторонами медіації.

Медіація може стати дієвим способом вирішення корпоративних спорів за умови її законодавчої регламентації відповідно до кращих світових практик. З огляду на те, що статут не є видом договору, медіація має стати способом врегулювання всіх конфліктів, які виникли або можуть виникнути між сторонами у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають такі правовідносини договірний характер або ні. Принциповим питанням для українського законодавця є розроблення механізму примусового виконання медіаційних рішень, що дозволено положеннями Директиви № 2008/52/ЄС та Сінгапурської конвенції. Підготовка конкретних пропозицій з імплементації примусового виконання медіаційного рішення в законодавстві України не є метою цієї статті, а потребує додаткового дослідження джерел із процесуального права та стане предметом подальших наукових розробок авторок.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Runesson E M, Guy M L, *Mediating corporate governance conflicts and disputes* (Focus 2017) (in English).
2. Steffek Felix, *Mediation in the European Union: An Introduction* (Cambridge 2012) (in English).

Journal articles

3. Mackie K, 'A new reality emerging in corporate counsel dispute. Manager?' (2013) Jul-Sep Corporate Disputes 55–7 (in English).
4. Sussman E, 'The Singapore Convention. Promoting the Enforcement and Recognition of International Mediated Settlement Agreements' (2018) 3 ICC Dispute Resolution Bulletin 42–54 (in English).
5. Belousov, P. 'Perspektivy razvitiia mediatsii v Ukrainie' (2014) 25 Yurist i zakon <http://www.kisilandpartners.com/content/files/article_belousov_uz_liga_rus.pdf> (in Russian).
6. Mazaraki H, 'Sinhapurska konventsii: teoretyko-pravovyi analiz' (2019) 1 Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo 26–34 (in Ukrainian).
7. Ostrovska O, and Finko O, 'Mediatsiia yak alternatyvnyi sposib urehuliuвання konfliktiv ta konsaltnhova posluha (2018) 21 Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky 31 (in Ukrainian).
8. Pukhalenko V, 'Deiaki aspekty mediatsii u tsyvilnykh ta komertsiiynykh spravakh, yak skladova polityky Yevropeiskoho soiuzu' (2012) 3 Forum prava 585–9 (in Ukrainian).

Websites

9. 'Mediation in Italy' <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d0faf894-e442-46f9-9fee-dfb1f78ddd4aL>> (accessed: 29.06.2021) (in English).

10. 'UK: post Jackson reforms – are mediation costs recoverable?' <<http://hsfnotes.com/adr/2013/05/29/uk-post-jackson-reforms-are-mediation-costs-recoverable>> (accessed: 29.06.2021) (in English).
11. Runesson E M, Mari-Lorans H, 'Mediatsiia konfliktiv i sporiv u haluzi korporatyvnoho upravlinnia' <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/deed798048a7e4ae9e6fdf6060ad5911/FocusReport_Ukr_final.pdf?MOD=AJPERES> (accessed: 29.06.2021) (in Ukrainian).
12. Shvarts, O, 'Obzor zakonodatelstva Ispanii o mediatsii' <http://mediators.ru/rus/about_mediation/foreign_law/spain/text1> (accessed: 29.06.2021) (in Russian).

Iryna Kovalenko
Valeriia Poiedynok

MEDIATION OF CORPORATE DISPUTES

ABSTRACT. The article examines the possibility of corporate dispute resolution with mediation in terms of business challenges and the experience of modern legal experience in the European Union and internationally. The legal regulation of mediation in the context of Directive 2008/52/EU of the European Parliament and of the Council On certain aspects of mediation in civil and commercial matters and the United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation signed on 7 August 2019 (Singapore Convention, which was signed by 46 countries, including Ukraine) are studied. Draft Ukrainian laws On mediation from the standpoint of corporate dispute resolution are analyzed.

The aim of the article is to study the prospects for the introduction of mediation in corporate disputes in Ukraine in view of the best foreign practices.

Current Ukrainian legislation does not regulate mediation. As a result of the analysis of the draft laws On mediation, it was revealed that the possibility of mediation settlement of the dispute should not follow exclusively from the provisions of the agreement. Mediation should be a way of resolving conflicts that have arisen or may arise between the parties, whether they are contractual or not. This provision has an extremely important practical component for corporate law, as the charter is not a type of contract under Ukrainian law. In the meantime, it would be convenient to enshrine the possibility of resolving corporate conflicts through mediation in the charter. The authors conclude that it is necessary to legislate the enforcement of a mediation decision in view of business challenges. This necessity is justified by the peculiarities of corporate conflicts, the need to promote mediation, the unloading of the judicial system.

KEYWORDS: mediation; corporate dispute; mediation decision; regulations; Singapore Convention on Mediation.